

UNIVERSITETET I BERGEN

Medlemmer:

Johan Sandborg (programstyreleder)

Chloe Lewis

Eamon O'Kane

Anne Szefer-Karlsen

Tim Parry-Williams

Claudia Olsen (studentrepresentanter)

Sara Bjørneset (sekretær)

Møte 7/2023**Innkalling til Programstyremøte for kunst og kuratorpraksis (PSKA)****Tirsdag 12.09.2023, kl. 08.00**

Teams og M61

I) Godkjenning av innkalling og dagsorden**II) Godkjenning av protokoll****SAK: PSKA 12/23 Nytt studieprogramoppsett for kuratorpraksis****Orienteringssaker:**

- Evaluering av Masterprogrammet og Bachelorprogrammet i kunst

Sak nr.: PSKA 12/23

ePhorte saksnummer: 2023/13155

Sakstype: vedtak

Møte: 12.09.2023

Nytt studieprogramoppsett for Masterprogrammet i kuratorpraksis

Bakgrunn

Dagens studieplan for Masterprogrammet i kuratorpraksis vil utfases ved utgangen av vårsemesteret 2025. Før et nytt program kan planlegges og eventuelt et redesign igangsettes, ber fakultetsstyret i [sak 37/23](#) Kunstakademiet avklare flere punkter for nytt programoppsett. Med utgangspunkt i disse punktene vil programstyret diskutere nytt programoppsett med spesielt blikk på krav til fagmiljø, studieprofil og økonomiske avveininger. Valg av programordning vil da legge føringer for studiets redesign våren 2024.

Til saken

For å sikre gode søkere til et studietilbud i kuratorpraksis, bør endringer bygges på vurderinger av hvilken profil, kompetansebehov og studenter tilbudet rettes mot. Videre må dette veies opp mot instituttets og fakultetets faktiske ressurser for å kunne gjennomføre studietilbudet i samsvar med de formelle rammene ved UiB, slik som kvalitetssystem, studieforskrift og tilsynsforskrift m.m.

Som første ledd i en saksflyt frem mot fakultetsstyrebehandlingen, er det naturlig at programstyret særlig spiller inn studierelaterte vurderinger til instituttrådets behandling. Eksempelvis kompetansebehov i kunstfeltet, studietilbudets målgruppe, muligheter for tverrfaglighet, samarbeid og samordning i og mellom studieprogram, samt krav til fagmiljøet.

Denne saksutredningen vurderer ikke tema knyttet til selve innholdet i studieprogrammet, da dette arbeidet tilhører en redesign-prosess og ikke gjøres før etter at programoppsett er vedtatt av fakultetsstyret.

Krav til fagmiljø

[NOKUTs tilsynsforskrift stiller flere krav til studietilbudet og fagmiljøet, jf. § 2-2 og 2-3.](#) Instituttet tilfredsstiller i dag flere av forskriftens punkter, men det er bl.a. nødvendig å tilføre flere undervisningsressurser til programmet for å sikre et stabilt fagmiljø over tid og en faglig bredde i studietilbudet. I dag er det knyttet én professor i 100% stilling til programmet. Instituttet vurderer å allokere 20% undervisningsressurser ekstra, men dette anses ikke som dekkende for å kunne forankre og kvalitetssikre programmet over tid.

UNIVERSITETET I BERGEN

Pr nå er kuratorpraksis et erfaringsbasert masterstudium uten ordinær basisfinansiering fra Kunnskapsdepartementet (jf bl.a. IRKA 15/18). Uten utsikter for bedre finansieringskår for studieprogrammet, blir det vanskelig å oppfylle tilsynsforskriftens krav til både fagmiljø og øvrig studietilbud. For å imøtekomme kravet til fagmiljøet kan følgende programordninger fungere:

- Kuratorpraksis innlemmes som ny studieretning under Masterprogrammet i kunst. Dette gir muligheter for i større grad å dra gjensidig veksel på fagmiljøene ved Kunstakademiet.
- Etableres som et etter- og videreutdanningstilbud med egenandel. Som et EVU-tilbud innebærer dette studentbetaling tilsvarende kostnadene av studieplassene, hvor kostnader knyttet til undervisning inngår¹.

Videre saksutredning vil ta utgangspunkt i disse to programoppsettene.

Studieprofil

Ved utvikling av et studietilbud/-program er det av betydning å vurdere hvilket kompetansebehov studietilbudet skal dekke. I dette ligger hvilke kandidater programmet skal utdanne og til hvilket arbeidsmarked.

Etter- og videreutdanningstilbud (EVU):

Et av programmets kjernekomponenter har vært krav om to års erfaring fra kuratorfeltet. Programmet har med andre ord henvendt seg til potensielle søkere som allerede er etablert i det profesjonelle feltet.

I tillegg til at studentene i det nåværende studieprogrammet må ha kuratorisk erfaring, vektlegges også studentens utvikling av egen kuratorisk praksis. Det er grunn til å anta at en slik yrkesrelevant tilnærming til det profesjonelle feltet er interessant som et etter- og videreutdanningstilbud. Denne påstanden kan begrunnes med relativt mange søkere til dagens program (uten egenbetaling, men med reisekostnader), samt at flere av programmets alumner har fått profilerte stillinger/oppdrag etter endt utdanning.

En annen tilnærming kan være å tilby aktuelle, teoribaserte emner knyttet til kuratorisk virksomhet med mindre fokus mot individuelle prosjekter og praksiser. Det er ikke utført behovsanalyse, men det er rimelig å anta at en bredere emneportefølje i kuratorpraksis kan åpne for flere søkere.

Programmet har pr i dag en internasjonal profil, med opptak av kuratorer med ulik utdanningsbakgrunn og nasjonalitet. Den internasjonale studieprofilen er viktig mht. å åpne feltet for flere typer diskurser, praksiser, erfaringer og kunnskapshierarkier. I tillegg til programmets læringsutbytte har dermed studentene etter uteksaminering etablert et nettverk fra

¹ <https://lovdata.no/forskrift/2005-12-15-1506/§3-2>

UNIVERSITETET I BERGEN

hele verden. For profesjonelle aktører kan nettverket i seg selv være et ettertraktet aspekt ved utdanningen.

Dersom en ønsker å rette studietilbudet mot denne type studenter, vil det være nærliggende å tenke programordningen som et etter- og videreutdanningstilbud. Det antas at et EVU-tilbud ved KMD i hovedsak må baseres på betalende studenter. Egenbetaling må ikke forveksles med den nylige innføringen av studieavgift. Egenbetaling vil gjelde alle studenter opptatt på EVU-programmet, mens studieavgiften gjelder kun for internasjonale søkere til ordinære studieprogram fra utenfor EU/EØS.

Studieretning:

Som studieretning vil det være fellesemner mellom kurator- og kunststudentene. Disse kan være både skapende/utøvende og vitenskapelig forankret. Pr nå tilbys kunststudenter på MA i kunst valgemner i "Exhibition Practice" og "Publish". Trolig er det interesse for emner i kuratering fra studenter med andre fagbakgrunn, for eksempel vitenskapelig orienterte fag som kunsthistorie på HF, eller praksislignende felt som design. Kriteriene for opptak og hvorvidt dette er faglig relevant bestemmes ved fakultetet, men muligheten åpner for fremtidig, tverrfaglig samarbeid utover instituttets eget fagmiljø.

I en studieretning vil det fortsatt være rom for å vektlegge utviklingen av studentens egne kuratoriske praksis. Praksisene innenfor kurator og kunst er ikke nødvendigvis like, men kan samsvare. Undervisningsformer bør da tilpasses graden av individuelle praksiser i begge studieretningene. I dag ligger Masterprogrammet i [finansieringskategori B](#) og utfra nærliggende undervisningsformer er det naturlig at begge retningene ligger på samme nivå.

Vanligvis vil opptak til ordinær master kreve en bachelor med minst 80 studiepoeng innenfor fagområdet. Det eksisterer få om ingen rene bachelorprogram i kuratering i Norge, men noen i utlandet, bl.a. i England. [Opptaksforskriften § 2-2 \(3\)d](#) åpner derfor for at enkelte studieprogram på høyere nivå kan kreve tilsvarende utdanning innen et *relevant* fagområde. Dette gjør det mulig å åpne for en større bredde av bachelorgrader som relaterer seg til arbeid med kuratering. Ordinære masterprogram krever ikke relevant arbeidserfaring, men studieretningen kan kreve opptaksprøver tilpasset faglige hensyn på lik linje med Masterprogrammet i kunst.

Som del av en ordinær master vil studenter i større grad kunne gå direkte fra en bachelor til en master. Fordelen med dette er at studenten tidligere i et utdanningsløp kan velge en kuratorisk spesialisering uten å ha opparbeidet seg arbeidserfaring først. En studieretning på høyere nivå tilsvarende 120 studiepoeng vil også formelt kvalifisere til å kunne søke opptak til ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid.

-

Instituttet kan også tilby enkeltemner i kuratoriske fag på både BA og MA-nivå. Det kan være valgemner for kunststudenter og andre, eller EVU-emner for aktører i det profesjonelle feltet. Det er derimot ikke mulig å inkludere betalende og ordinære studenter i samme emne. Sagt på en

UNIVERSITETET I BERGEN

annen måte, selv om fagtilbudet og innholdet er det samme, må det opprettes egne EVU-emner for betalende studenter og egne emner for ordinære heltidsstudenter. Undervisning må dermed dupliseres. Slik situasjonen er nå vil det bli krevende mht. undervisningsressurser. Ordinære emner/studieretning kan dermed ikke kombineres med EVU-tilbud.

Budsjettet til MA kuratorpraksis

Budsjettmidler til MA kuratorpraksis har endret seg noe de siste 5 årene;

2018: Kr 1.400.000 fordelt med ca. kr 600.000 til lønn og kr 800.000 til drift av studiet.

2023: Kr 1.530.000 fordelt med ca. kr 1.180.000 til lønn og kr 350.000 til drift.

Driftsbudsjett pr student (helårsekvivalent):

Master i kuratorpraksis har, til tross for nedgang i disponible driftsmidler de siste årene, fortsatt høyere budsjetttrammer pr student enn andre studier ved KA. I 2023 er driftsbudsjettet til KA kr 2.800.000, hvorav kr 350.000 er fordelt til MA kurator og kr 2.450.000 til BA og MA (i hovedsak). Det er 197 helårs studieplasser på BA kunst og MA kunst og 7,5 helårs¹ studieplasser på MA kurator. Driftsmidler pr helårs student blir da kr 12.437 for BA/MA kunst i gjennomsnitt og kr 46.667 for MA kurator. Mao. 3,75 ganger mer for MA kurator enn BA/MA kunst.

Ser man lønn og drift samlet er det grunn til å anta at forholdstallet øker ettersom stillingsressurser pr student vil være høyere på MA kurator enn pr BA/MA kunststudent.

Endret inntekter ved bortfall av MA kurator studieplasser/studenter

Nedenfor er kun *antydnet* økonomiske effekter av følgende;

- Hva vil bortfall av MA kurator som i dag bety i bortfall av inntekter/kostnader?
 - I dagens finansieringsmodell
 - I ny finansieringsmodell
- MA kunst med studieretning i kuratorpraksis
- EVU-tilbud i kuratorpraksis

Bevilgningsinntektene fra Kunnskapsdepartementet (KD*) til utdanningsinstitusjonene fordeles etter en modell bestående av en basisdel og en resultatutsatt del. Ved UiB videreføres denne modellen i stor grad ut til fakultetene, og det samme er tilfelle fra fakultet til institutt.

Dagens MA-kuratorpraksis inngår i dag som en del av KMDs studieplassgrunnlag, i hvert fall i den forstand at endringer i MA kuratorstudenters studiepoengproduksjon og kandidater teller i den resultatbaserte fordelingen av budsjettmidler – fra KD -> UIB -> KMD -> KA. Eventuelt bortfall av studieplasser/studenter innen MA kuratorpraksis bør ikke påvirke *basisfinansieringen*, da disse studieplassene aldri er gitt ordinær basisfinansiering, men det vil altså påvirke den *resultatutsatte finansieringen* både på studiepoeng- og kandidatproduksjon.

Inntektsendring i dagens finansieringsmodell

Hvis 10 studieplasser i MA i kuratorpraksis utgår fra Kunstakademiet uten å erstattes, for eksempel ved at studieprogrammet nedlegges eller at instituttet omdisponerer andre

UNIVERSITETET I BERGEN

studieplasser, vil det ha betydning for tildelte resultatmidler mht. 60-studiepoengsenheter og kandidater (grader).

Antar vi 10 studieplasser = 10 studenter betyr det i dagens finansieringsmodell bortfall av 10 x 90 studiepoeng over 2 år (som omregnet til 60-studiepoengsenheter blir 7,5 studenter pr år), samt 10 kandidater hvert andre år (2-årig studie), dvs. 5 kandidater i snitt pr år. I nåværende fordelingsmodeller videreforderer UiB 75% av resultatendringer på studiepoeng og kandidater til KMD, som igjen videreforderer 70% til institutt. Med dagens finansieringskategori B vil 10 færre MA kuratorstudenter gi omtrent slikt inntektstap for UiB, KMD og Kunstakademiet:

Finansieringsatser i kat B		KD* -> UiB 100 %	-> KMD 75 %	-> institutt 70 %
Studiepoeng (60-studiepoengsenheter)	1	121 600	91 200	63 840
Grader enkeltbetaling (kandidater)	1	90 900	68 175	47 723
Sum inntektsendring				
	Antall	UiB	-> KMD	-> institutt
Studiepoeng (60-studiepoengsenheter)	-7,5	-912 000	-684 000	-478 800
Grader enkeltbetaling (kandidater)	-5,0	-454 500	-340 875	-238 613
Sum inntektsendring		-1 366 500	-1 024 875	-717 413

Et bortfall av inntekter ved nedgang i studiepoeng og kandidater som vist over er konsekvensen dersom MA kuratorisk praksis skulle utgå uten å erstattes i en eller annen form.

Inntektsendring i ny fordelingsmodell

Tallene over er imidlertid knyttet til *dagens* finansieringsmodell, og denne utgår fra 2025, dvs. at endring i resultater fra 2023 vil få utslag i en ny finansieringsmodell.

Regjeringen har i 2023, som en del av Utsynsmeldingen, endret finansieringsmodellen for UH-sektoren. En endring er at finansieringskategoriene reduseres fra 6 (A-F) til 3 kategorier, der kunstfagene er plassert i den mellomste kategorien hva gjelder *resultatuttelling*. Endringene vil gjelde med virkning fra bevilgninger 2025 med bakgrunn i resultatendringer fra 2022 til 2023. Beløpssatsene for kategoriene i ny finansieringsmodell er ikke klart før til statsbudsjettet for 2024, men den mellomste kategorien vil bli en del lavere enn dagens kategori B. Det betyr at effekten av endringer (opp eller ned) i resultater blir lavere. Basert på den nye finansieringsmodellen må også UiB utarbeide en ny *intern* inntektsfordelingsmodell (våren 2024). Følgelig vet vi enda ikke hvilke utslag opp- eller nedgang i resultater får i 2025. Endring i satsene har altså liten betydning om et institutt har stabile resultater, men dersom nye satser ut til fakultetet/institutt blir lavere enn i dag vil en nedgang i resultater ha mindre negativ budsjettmessig effekt enn dagens modell (og tilsvarende mindre positiv effekt ved økning i resultater).

UNIVERSITETET I BERGEN

En annen endring ved finansieringsmodellen er at dagens «kandidatindikator» erstattes med en resultatindikator for «fullførte studieprogram», som betyr at også ev. fullførte studieprogram etablert som årsstudier og EVU-tilbud kan gi budsjettmessig uttelling.

MA kunst med studieretning kuratorpraksis:

Dersom kuratorpraksis etableres som studieretning under MA-kunst, vil programmet endres fra 90 til 120 studiepoeng. Dersom det igjen innebærer at tas opp tilsvarende flere studenter på MA kunst vil det erstatte de tapte resultatinntektene ved at dagens MA kuratorpraksis utgår. I så fall vil opptak av f.eks. 10 flere MA kunst studenter faktisk gi noe høyere resultatinntekt enn 10 studenter på MA kurator i dag, fordi MA kunst oppnår 120 studiepoeng vs. 90 på MA kurator (ca. 8 MA kunst studenter vil gi omtrent samme inntekt som 10 MA kurator i dag).

Inntektsendring i dagens finansieringsmodell:

Sum inntektsendring	Antall	UiB	-> KMD	-> institutt
Studiepoeng (60-studiepoengsenheter)	10,0	1 216 000	912 000	638 400
Grader enkeltbetaling (kandidater)	5,0	454 500	340 875	238 613
Sum inntektendring		1 670 500	1 252 875	877 013

Inntektsendring i ny finansieringsmodell. Her vet vi enda ikke hvilke satser som vil gjelde fra KD til UiB eller fra UiB via fakultet til institutt. Så det blir bare spekulasjoner, men den mellomste satsen fra KD til UiB vil bli en del lavere enn dagens kategori B.

EVU i kuratorpraksis:

Det antas at et EVU-tilbud ved KMD i hovedsak må baseres på betalende studenter. Pr nå er MA i kuratorpraksis et erfaringsbasert masterstudium uten ordinær studieplassfinansiering fra Kunnskapsdepartementet (jf bl.a. IRKA 15/18). Dersom programmet skal videreføres som et EVU-tilbud, innebærer dette studentbetaling tilsvarende kostnadene av studieplassene.

Samtidig ventes det at KDs nye finansieringsmodell vil gi noe resultatinntekt på indikatoren for «fullførte studieprogram» også for et EVU studieprogram (nytt ift. dagens modell som måler BA og MA-kandidater). Imidlertid er ikke endelig klart hva satsen blir - og ikke minst hvorvidt UiB/KMD velger å videreføre KDs fordelingsmodell ut på hhv. KMD og institutter.

Stortingets innføring av studieavgift for studenter utenfor EU/EØS sommeren 2023, tvinger fram en større diskusjon rundt finansiering av studieprogram med internasjonal profil. Dersom studieprogrammets målgruppe i hovedsak rekrutteres internasjonalt, spiller det liten rolle om det betales i form av studieavgift eller egenbetaling. Den vesentlige forskjellen er at egenbetaling i et EVU-tilbud også vil gjelde for norske og europeiske søkere.

Kostnader

Utgår MA kurator vil naturlig nok også driftskostnadene ved programmet bortfalle, mens lønnskostnadene fortsetter inntil etablerte arbeidsavtaler utløper.

UNIVERSITETET I BERGEN

Det er vanskelig nå å antyde kostnader ved MA kunst med studieretning kurator. Det kommer an på hvilke ressurser som settes inn, og hvordan tilbudet videreutvikles. Det må også tas hensyn til gratisprinsippet som utgangspunkt, og at det må avpasses/avklares hvilke obligatoriske aktiviteter, og derved kostnader, som inngår i programmet.

Programstyreleders merknader

Det økonomiske utfallet av å miste resultatmidler fra kuratorprogrammets 7,5 heltidsekvivalenter (tilsvarende 10 kuratorstudenter) er at instituttet med *dagens* finansieringsmodell vil tape kr 717 413 i året. Driftskostnadene til dagens kuratorprogram på kr 350 000 kan også trekkes fra, men nye driftsmidler pr student må legges til, for eksempel tilsvarende utgiftene for en kunststudent.

Programstyreleders forståelse av dette er at uten å øke opptaket (flere studenter) til masterprogrammet i kunst, vil instituttet samlet sett tape kr 367 318 i årlig inntekt.

Bortfall av resultatmidler fra dagens kuratorprogram				- 717 318,00
Driftsutgifter på dagens kuratorprogram				350 000,00
Sum inntektsendring				-367 318
Sum inntektsendring	Antall	UiB	-> KMD	-> institutt
Studiepoeng (60-studiepoengsenheter)	5,0	608 000	456 000	319 200
Grader enkeltbetaling (kandidater)	2,5	227 250	170 438	119 306
Sum inntektendring		835 250	626 438	438 506

Slik tallene foreligger pr dags dato, betyr det at dersom kuratorpraksis legges til som ny studieretning, bør instituttet ta opp ca 5 studenter (fordelt på to år) *utover* det ordinære måltallet på 30 MA studenter. Da går budsjettet i balanse.

Etter programstyreleders mening er dette akseptabelt, siden det ellers gir liten mening å bygge et læringsmiljø for mindre enn 10 studenter. Helst bør det være flere studenter enn dette. Minimum 10 studenter fordelt på to trinn vil gi instituttet god margin mot terskelen på 5 studenter.

På grunn av usikkerhet knyttet til ny finansieringsmodell, og at man ikke kan forskuttere driftskostnader til et nytt program, er disse tallene høyst usikre. Likevel gir det en overordnet pekepinn på hvordan instituttets økonomiske situasjon vil kunne bli påvirket.

Videre vektlegger programstyreleder kuratorpraksis som et viktig fagfelt i samtidskunstheltet. Etterspørselen på denne type emner er allerede høy blant studenter på KA og man kan anta at et utdanningsløp med gradsopptak innen kurator vil være et relevant bidrag til det øvrige kunstfeltet. Å knytte kuratorutdanningen nærmere fagmiljøene på instituttet er den sikreste måten å ivareta kompetanse, i tillegg til å skape gode synergier mellom fagmiljø og studentgrupper.

UNIVERSITETET I BERGEN

En opprettelse av kuratorpraksis som studieretning vil ikke hindre instituttet i å kunne tilby et fremtidig EVU-tilbud, men denne prosessen vil få bedre forutsetninger hvis det foreligger en etablert studieportefølje utviklet i tråd med formelle rammeverk ved UiB. Det gir også instituttet bedre tid til å teste etterspørselen og ulike kompetansebehov i feltet.

Forslag til vedtak

Programstyret anbefaler at kuratorpraksis utvikles som ny studieretning ved Masterprogrammet for kunst, med muligheter for å etablere et EVU-tilbud på sikt.

Saksbehandler: SABJ og ØISK